

ຈັນທະພິລິດ ຈຽມສີສຸລາດ

ປະເທດລາວປະຈຸບັນ ມີປະຊາກອນ 5,5 ລ້ານຄົນ ປະກອບດ້ວຍ 49 ຊົນເຜົ່າ. ຄວາມຫລາກຫລາຍທາງດ້ານ ເຜົ່າພັນນີ້ ເປັນແຫລ່ງແຫ່ງຄວາມອຸດົມສົມບູນ ແລະ ຄວາມແຕກຕ່າງທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ອັນເປັນສິ່ງ ທີ່ໜ້າພູມໃຈຂອງຊົນຊາດລາວ. ວັນນະກຳພື້ນເມືອງ ທີ່ກ່າວເຖິງຄວາມເປັນມາຂອງເຜົ່າພັນໃນລາວນີ້ ເປັນທີ່ ຮູ້ກັນຢ່າງທົ່ວເຖິງ ຄືເລື່ອງນ້ຳເຕົ້າປູມ. ໃນປະຫວັດສາດຫລາຍພັນປີ ບັນພະບຸລຸດລາວ ແລະ ປະຊາຊົນລາວ ບັນດາເຜົ່າ ເປັນຜູ້ດຸໝັ່ນຂະຫຍັນພຽນ ມີຫົວຄິດປະດິດສ້າງ ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການສ້າງມໍລະດົກວັດທະ ນະທຳຂອງໂລກ ໃຫ້ອຸດົມຮຸ່ງມີຂຶ້ນຢ່າງສົມກຽດ. ນອກຈາກໂບຮານວັດຖຸທີ່ລືຊື່ ຄື: ໄຫຫິນເມືອງພວນ, ວັດພູ ຈຳປາສັກ, ພະທາດຫລວງ ແລະ ວັດວາອາຮາມທີ່ແຂວງຫລວງພະບາງ ແລະແຂວງອື່ນໆແລ້ວ ຍັງມີມໍລະດົກ ດ້ານວັນນະກຳໃຫຍ່ໆ ຄື: ຫ້າວຮຸ່ງທ້າວເຈືອງ, ສັງສິນໄຊ, ສຽວສະຫວາດ ... ດ້ານສິລະປະຫັດຖະກຳ, ສິລະປະ ດົນຕີ, ສິລະປະການສະແດງ, ເຄື່ອງນຸ່ງຫົ່ມ ຜ້າແພ ແລະ ອາຫານການກິນດື່ມ ທີ່ເປັນຕຳນານມາຮອດ ເທົ່າທຸກວັນນີ້

ວັນນະຄະດີບູຮານ ກັບວັດທະນະທຳພື້ນບ້ານ

ວັນນະຄະດີບູຮານລາວ ເປັນຂະແໜງນຶ່ງທີ່ສຳຄັນ ຂອງວັດທະນະທຳພື້ນບ້ານຂອງລາວ ໄດ້ເລົ່າສືບກັນມາ ຈົນກາຍເປັນມໍລະດົກຕົກທອດມາຮອດປະຈຸບັນ ມີຢູ່ຢ່າງຫລາກຫລາຍ ອາດເວົ້າໄດ້ວ່າ ວັນນະກຳພື້ນບ້ານ ເປັນພາກສ່ວນທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດ ຂອງວັດທະນະທຳພື້ນເມືອງລາວ ວັນນະຄະດີພື້ນບ້ານໂຮມເອົາໝົດທຸກອັນຂອງ ວັດທະນະທຳທີ່ເລົ່າສືບກັນດ້ວຍປາກ ເວົ້າໂດຍລວມກໍມີ ເທບນິຍາຍ, ຕຳນານ, ນິທານ, ສຸພາສິດ, ຄຳທວາຍ, ນິທານກ້ອມ-ນິທານຊວນຫົວ, ກອນອັບ-ກອນລຳ ຈາກທ້ອງຖິ່ນຕ່າງໆ

ວັນນະກຳພື້ນບ້ານ ເປັນມໍລະດົກທີ່ມີຄຸນຄ່າສູງ ເພາະມັນສ່ອງແສງໃຫ້ເຫັນກົກເຫງົ້າຂອງວັດທະ ນະທຳປະຊາຊົນ. ວັນນະກຳປາກເປົ່າເປັນຮູບການສະແດງອອກຕາມທຳມະຊາດຂອງຄົນ. ມັນສາມາດ ບັນທຶກ ແລະ ພັນລະນາວັດທະນະທຳນັ້ນໆ ແລະ ສ່ອງແສງໃຫ້ເຫັນເຖິງແນວຄິດຈິດໃຈອັນແທ້ຈິງຂອງປະຊາ ຊົນ. ສະນັ້ນ ວັນນະຄະດີພື້ນເມືອງ ຫລື ວັນນະກຳປາກເປົ່າຈຶ່ງແມ່ນວັນນະຄະດີບູຮານດັ້ງເດີມຂອງປະຊາ

ຊົນລາວ ແລະ ເປັນພື້ນຖານໃຫ້ແກ່ວັນນະກຳທີ່ຂຽນ ຫລືບັນທຶກລົງດ້ວຍຮູບແຕ້ມ ແລະຕົວໜັງສືໃນສະໄໝ ຕໍ່ມາ ຫລືໃນປະຈຸບັນນີ້ ເພິ່ນສາມາດບັນທຶກວັນນະຄະດີບູຮານໄດ້ດ້ວຍການສ້າງເປັນຮູບເງົາ ຟິມ ວິດີໂອ ແລະ ສື່ປະເພດຕ່າງໆ

ວັນນະຄະດີພື້ນເມືອງລາວທີ່ໄດ້ເລົ່າ, ໄດ້ອ່ານ, ຮ້ອງ-ລຳ, ເຫດ ສູ່ກັນພັງ ກໍໄດ້ຮັບການປ່ຽນແປງ ຈາກຜູ້ເລົ່າໃໝ່ ອັນເຮັດໃຫ້ສິລະປະການເລົ່າເລື່ອງ ມີການຂະຫຍາຍຕົວ. ນັກເລົ່າ ຫລື ນັກແຕ່ງວັນນະຄະດີ ປາກເປົ່າ ບໍ່ໄດ້ຖືລິຂະສິດໃດໆ ຕໍ່ຜົນງານທີ່ປະດິດໄວ້. ສະນັ້ນ ຈິ່ງເຫັນວ່າ ທຸກເລື່ອງເລົ່າ ບໍ່ມີຊື່ຜູ້ແຕ່ງເລີຍ

ວັນນະຄະດີປາກເປົ່າຂອງປະຊາຊົນລາວນີ້ ບໍ່ໄດ້ພຽງແຕ່ເລົ່າສູ່ກັນພັງເທົ່ານັ້ນ, ຍັງມີຫລາຍໆເລື່ອງ ທີ່ປະຊາຊົນລາວໃນແຕ່ລະຍຸກ ແຕ່ລະສະໄໝ ປະດິດແຕ່ງຂຶ້ນເປັນວັນນະຄະດີ ເພື່ອເລົ່າໃຫ້ກັນພັງຕ່າງໄປ

ຕົວໜັງສື ພາສາ ແລະ ວັນນະຄະດີຂຽນ

ເມື່ອເລີ່ມມີຕົວໜັງສື ໂດຍສະເພາະແຕ່ວັດຕະວັດທີ XIV ເປັນຕົ້ນມາ ພະສົງລາວ, ນັກປາດ ແລະ ບັນຍາຊົນ ລາວ ໄດ້ເລີ່ມເຕົ້າໂຮມ ແລະຂຽນວັນນະກຳພື້ນບ້ານໃສ່ໃບລານໄວ້, ບາງທ້ອງຖິ່ນກໍຂຽນໃສ່ພັບສາ. ແຕ່ນັ້ນມາ ຄວາມຊົງຈຳຂອງຊາດລາວ ວັດທະນະທຳພື້ນບ້ານຂອງລາວ ສ່ວນສຳຄັນກໍໄດ້ຖືກບັນທຶກໄວ້ຢ່າງເປັນລະບົບ. ນອກຈາກວັນນະກຳພື້ນບ້ານແລ້ວ ເພິ່ນຍັງໄດ້ສ້າງວັນນະກຳນັກປາດ, ວັນນະກຳທາງການ, ວັນນະກຳທາງ ການເມືອງ ແລະ ວັນນະຄະດີຂອງວິຊາສະເພາະຂະແໜງຕ່າງໆ ໄວ້ໃຫ້ພວກເຮົາຢ່າງໜ້າຊື່ນຊົມ, ວັນນະກຳ ໃຫຍ່ໆຂອງລາວບູຮານ ແມ່ນໄດ້ຂຽນຂຶ້ນໃນສະໄຫມ ອານາຈັກລາວລ້ານຊ້າງຮຸ່ງເຮືອງ ໃນສັດຕະວັດທີ XV - XVII

ໃນແຕ່ລະຍຸກ ແຕ່ລະສະໄໝ ຄົນລາວໄດ້ສ້າງວັນນະກຳ ແລະ ຜົນງານຍອດຍ້ຽມທາງດ້ານ ວັນນະຄະດີໄວ້ຫລາຍສົມຄວນ ເຊັ່ນ: ສານລິບພະສູນ, ກາບເມືອງພວນ, ທ້າວເຫລົາຄຳ ...

ຕໍ່ມາກໍມີວັນນະຄະດີປະຕິວັດຕ້ານຜູ້ຍຶດຄອງ ແລະ ຮຸກຮານ ຄື: ສີນ້ອຍ, ສອງເອື້ອຍນ້ອງ, ພາຍຸຊີວິດ ຊຶ່ງເປັນເລື່ອງຍາວ. ສອງເລື່ອງສຸດທ້າຍນີ້ ລ້ວນແຕ່ໄດ້ຮັບລາງວັນຊີເຣອັນຊົງກຽດ, ເລື່ອງສັ້ນຫລາຍເລື່ອງ ກໍມີຄວາມໂດດເດັ່ນຈັບໃຈ ຄື: ຟອງເດືອນເກົ້າ, ຄ້າງຄືນໃນປ່າເລິກ ...

ໃນສະໄໝສາທາລະນະລັດ ເກືອບ 30 ປີມານີ້ ໄດ້ມີຜົນງານດີໆຫລາຍສະບັບ ທີ່ໄດ້ຮັບຄວາມນິຍົມ ຄື: ລາວດວງເດືອນ, ຕາເວັນຂຶ້ນທີ່ດອນນາງ, ພິກແຜ່ນດິນປີ້ນແຜ່ນຟ້າ ຢາກເຫັນໜ້າໃຫ້ເບິ່ງຫລັງ, ເພື່ອຮັກ ເພື່ອນາງ, ກອງພັນທີສອງ, ບົວແດງ ແລະອື່ນໆ. ເນື້ອໃນຂອງວັນນະຄະດີເວລານີ້ ສ່ວນໃຫຍ່ ກໍ່ຍັງແມ່ນການ ຕໍ່ສູ້ກູ້ຊາດ ການຕໍ່ສູ້ເພື່ອຄວາມເປັນທຳ, ເພື່ອສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ຊີວິດທີ່ມີຄວາມໝາຍ ແລະ ຄຸນນະພາບ ທີ່ດີຂຶ້ນ

ກອງພັນທີສອງ ແລະ ບົວແດງ ໄດ້ນຳມາສ້າງເປັນຮູບເງົາ ຊຶ່ງກໍ່ສາຍແລ້ວສາຍຕື່ມ ເພາະມີແຕ່ ສອງເລື່ອງເທົ່ານັ້ນ

ວັນນະກຳຂຽນໃນຫລາຍສະຕະວັດຜ່ານມາ ໄດ້ມີອິດທິພົນເຮັດໃຫ້ການຂຽນໜັງສືລາວ ມີການ ພັດທະນາ ແລະ ເຮັດໃຫ້ພາສາລາວອຸດົມຮັ່ງມີຂຶ້ນເລື້ອຍໆ. ມໍລະດົກວັນນະຄະດີລາວ ໄດ້ສ່ອງແສງໃຫ້ເຫັນ ເຖິງປະຫວັດສາດ, ວິລະກຳອັນລ້ຳເລີດ, ສິລະປະວັດທະນະທຳ, ຊີວິດ ແລະ ຈິດໃຈຂອງຊາດລາວ. ສະນັ້ນ ພວກເຮົາກໍ່ພໍເວົ້າໄດ້ວ່າ ຢາກຮູ້ຈັກຢາກເຂົ້າໃຈແນວຄິດຈິດໃຈ ການປະພຶດປະຕິບັດຂອງປະຊາຊົນລາວ ກໍ່ຕ້ອງ ຮຽນຮູ້ວັນນະກຳ ແລະ ວັດທະນະທຳພື້ນເມືອງຂອງລາວເຜົ່າຕ່າງໆ

ວັນນະຄະດີບູຮານລາວ ແຫລ່ງຄຸນຄ່າສຳລັບຊີວິດ

ໃນຍຸກທີ່ໂລກພວມປ່ຽນແປງ ຄົນສ່ວນນຶ່ງເຫັນແຕ່ຄວາມສະດວກທາງດ້ານວັດຖຸເງິນຄຳ ເປັນສຳຄັນ ການນຳໃຊ້ບັດຊະຍາ ແລະ ຄຳສອນຂອງຄົນລາວບູຮານຈາກສຸພາສິດ, ນິທານ, ພຸດທະຈະລິຍາ ຈະຊ່ອຍໃຫ້ ຕົນເອງເປັນທີ່ເຜິ້ງຕົນເອງ ແລະເປັນປະໂຫຍດແກ່ສ່ວນລວມ ແລະປະເທດຊາດໄດ້. ວັນນະຄະດີລາວ ເປັນຄັງ ສາງແຫ່ງຄຸນນະທຳ ແລະ ຄຸນຄ່າອັນສູງສົ່ງຂອງຊີວິດ ແລະ ການຢູ່ຮ່ວມກັນ

ເບິ່ງແຕ່ເພງກ່ອມລູກ, ກາບກອນ ເພງ ແລະ ການຫລິ້ນຂອງເດັກ, ເພງລາວເດີມ, ເພງລາວສະໄໝ ແລະ ກອນຂັບກອນລຳ ລ້ວນແຕ່ປະກອບສ່ວນ ເຮັດໃຫ້ຊີວິດມີຄຸນນະພາບ, ມີມິດຕະພາບ. ຖ້າບຸນໃດມີຂັບລຳ, ມີເພງ, ມີແຄນ ກໍ່ຄົງຈະບໍ່ຍອມເລີກງ່າຍ. ສະນັ້ນ ພວກເຮົານັກຮົບວັດທະນະທຳ ເມື່ອເດີນທາງຮ່ວມກັນ ກໍ່ມັກມີເລື່ອງມ່ວນໆ, ເລື່ອງຕະຫລົກຊວນຫົວ ເລົ່າໃຫ້ກັນຟັງສຸດທາງ, ແຕ່ລະຄົນເປັນທັງຜູ້ຟັງ, ຜູ້ເຮັດ, ຜູ້ສ້າງສັນ. ອັນນີ້ແມ່ນການອະນຸລັກແບບມີສ່ວນຮ່ວມ

ສິ່ງນຶ່ງທີ່ສໍາຄັນທີ່ສຸດ ທີ່ໄດ້ຈາກການປົກປັກຮັກສາໜັງສືໃບລານລາວ ກໍແມ່ນການສ້າງຄວາມສໍາຄັນ ແລະ ຄວາມເຫລື້ອມໃສສັດທາເພີ່ມເຕີມໃຫ້ແກ່ສາສະໜາພຸດໃນລາວ ອັນນີ້ສໍາຄັນແທ້ ເພາະສາສະໜາພຸດ ເປັນພື້ນຖານຂອງຊີວິດຈິດໃຈ ແລະ ວັດທະນະທຳຂອງຄົນລາວສ່ວນຫລາຍ ມາເປັນເວລາຍາວນານແລ້ວ ຈົນກາຍເປັນເອກະລັກແຫ່ງຊາດ

ໜັງສືໃບລານ ມໍລະດົກ ແລະ ມິດຕະພາບຕົວແບບ.

ໜັງສືໃບລານທັງໝົດ ທີ່ໄດ້ຮັບການສໍາຫລວດ ແລະ ຂັ້ນທະບຽນ 360.000 ຜູກນັ້ນ ຄົງເປັນແຕ່ພຽງສ່ວນນຶ່ງ ຂອງວັນນະຄະດີຂຽນ ທີ່ຊາດລາວບັນດາເຜົ່າໄດ້ສ້າງໄວ້. ສ່ວນນຶ່ງກໍອາດສູນເສຍໄປກັບການເວລາ, ຖືກທຳ ລາຍໂດຍໄພທຳມະຊາດ, ປວກ, ໜູ, ອັກຄີໄຟ, ເສິກສົງຄາມ ແລະ ຄວາມເຊື່ອຂອງຄົນເອງ. ສ່ວນນຶ່ງກໍຄົງ ຕົກຢູ່ນໍ້າບຸກຄົນ ຫລືການຈັດຕັ້ງແຫ່ງອື່ນ

ນອກຈາກລັດຖະບານ ແລະ ປະຊາຊົນລາວບັນດາເຜົ່າ ທີ່ໄດ້ປົກປັກຮັກສາ ແລະ ເສີມຂະຫຍາຍ ໜັງສືຜູກໃບລານຂອງຕົນເອງແລ້ວ ນັກປາດ ແລະ ລັດຖະບານຂອງຫລາຍປະເທດ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງ ສາກົນ ກໍໄດ້ໃຫ້ຄວາມສໍາຄັນແກ່ມໍລະດົກວັນນະຄະດີຂອງລາວ ຄື ສະຖາບັນຕາເວັນອອກໄກຂອງຝຣັ່ງ, ມູນນິທິໂຕໂຍຕາຂອງຍີ່ປຸ່ນ, ມະຫາວິທະຍາໄລຊຽງໃໝ່ ແລະລັດຖະບານເຢີຣະມັນ ຊຶ່ງມີທ່ານສາດສະດາຈານ ດຣ. ຮາຣັນ ຣຸນດິອຸສ ເປັນຜູ້ປະສານງານ ເຮັດໃຫ້ວຽກງານການປົກປັກຮັກສາໜັງສືໃບລານລາວ ກ້າວສູ່ ຜົນສໍາເລັດ ດັ່ງພວກເຮົາເຫັນໃນປັດຈຸບັນນີ້

ຜົນສໍາເລັດດັ່ງກ່າວມີຂຶ້ນ ສິ່ງສໍາຄັນ ກໍເພາະມີແນວທາງນະໂຍບາຍອັນຖືກຕ້ອງ ທາງດ້ານການ ເມືອງ, ການທູດ ແລະ ການຮ່ວມມືທາງດ້ານວັດທະນະທຳຂອງພັກ ແລະ ລັດຖະບານແຫ່ງ ສ.ປ.ປ. ລາວ. ພ້ອມດຽວກັນ ກໍຍ້ອນມີນັກວິຊາການລາວ ທີ່ມີຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດ ແລະ ຄວາມເສຍສະຫລະ ແລະ ຄວາມຕັດສິນໃຈໃນການດໍາເນີນວຽກງານ ເປັນເວລາໄດ້ສືບກວ່າປີແລ້ວ ຄື ທ່ານນາງ ດາລາ ກັນລະຍາ, ທ່ານນາງກົງເດືອນ ເນດຕະວົງ, ທ່ານອາຈານ ບຸນຍົກ ແສນສຸນທອນ ພ້ອມດ້ວຍທີມງານ

ໂຄງການປົກປັກຮັກສາໜັງສືໃບລານລາວ ໄດ້ຮັບກຽດຍົກຍ້ອງໂດຍອົງການ UNESCO ໃຫ້ເປັນ ໂຄງການຕົວຢ່າງ ຂອງທົດສະວັດໂລກ ເພື່ອການພັດທະນາວັດທະນະທຳ ໃນປີ 1995, ຕໍ່ມາກໍໄດ້ຮັບກຽດ ຖືກເລືອກໃຫ້ເປັນ ໂຄງການຕິເດັ່ນດ້ວຍການໄດ້ຮັບຫລຽນຄຳ ທີ່ງານສະແດງສາກົນທີ່ ແຮນໂນເວີ ເຢີຣະມັນ

ປີ 2000. ດັ່ງນັ້ນ ພວກເຮົາກໍ່ສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າ ມໍລະດົກໜັງສືໃບລານລາວ ໄດ້ຄ່ອຍໆກາຍເປັນມໍລະດົກ ວັດທະນະທຳຂອງໂລກ ໄປໃນຕົວແລ້ວ. ທັງນີ້ກໍ່ຍ້ອນຄວາມຕັ້ງໜ້າບຸກບືນ ຂອງປະຊາຊົນລາວທັງຊາດ ແຕ່ເໜືອຕະຫລອດໃຕ້ ແລະ ການສະໜັບສະໜູນຊ່ວຍເຫລືອທາງດ້ານວິຊາການ, ທຶນຮອນຈາກບັນດາ ເພື່ອນມິດ ແລະ ລັດຖະບານປະເທດຕ່າງໆ

ບາງຍຸດທະສາດສຳລັບອະນາຄົດ

ຜົນສຳເລັດຂອງໂຄງການປົກປັກຮັກສາໜັງສືໃບລານລາວ ມາຮອດປັດຈຸບັນ ເກີດຂຶ້ນໄດ້ດ້ວຍປັດໄຈ ພາຍໃນ ແລະ ປັດໄຈພາຍນອກ. ລັດຖະບານ ແລະ ປະຊາຊົນລາວບໍ່ໄດ້ລົດລະ ໃຫ້ຄວາມສຳຄັນແກ່ມໍລະດົກອັນລ້ຳ ຄ່ານີ້ ຍັງມີຫລາຍວຽກທີ່ຈະຕ້ອງສືບຕໍ່ດຳເນີນ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ຄຸນຄ່າຂອງໜັງສືໃບລານທີ່ເປັນຄັງສາງວັນນະ ຄະດີບູຮານລາວ ໄດ້ຮັບການອະນຸລັກ ແລະ ພັດທະນາ ເພື່ອປະໂຫຍດຂອງການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ, ການຮຽນຮູ້ ແລະ ແລກປ່ຽນວັດທະນະທຳກັບນາໆຊາດ

ເພື່ອບັນລຸເປົ້າໝາຍໃຫ້ໄດ້ ມັນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການຮ່ວມມືຈາກທຸກຄົນ, ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ທັງຈາກພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດ

ວຽກງານການວິໄຈ, ການສຶກສາສັງລວມ, ການປະລິວັດ, ການຄົ້ນຄວ້າໃນແງ່ມຸມຕ່າງໆ ໂດຍໃຊ້ ໜັງສືໃບລານເປັນແຫລ່ງຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ຍັງເປີດປະຕູໄວ້ລໍຄອຍຕ້ອນຮັບ

ການສ້າງຕຳລາ, ຄູ່ມື, ປະທານຸກົມຄຳສັບລາວບູຮານ ເພື່ອອ່ານວັນນະຄະດີພື້ນເມືອງລາວ ກໍ່ເປັນ ສິ່ງທີ່ຈຳເປັນ ແລະ ຕ້ອງການ

ບຸກຄະລາກອນ ແລະ ການຈັດຕັ້ງກ່ຽວກັບການປົກປັກຮັກສາໜັງສືເກົ່າແກ່ຂອງລາວນີ້ ກໍ່ຕ້ອງ ໄດ້ຮັບການຍົກລະດັບໃຫ້ສູງຂຶ້ນ ທັງໃນລະດັບຊາດ ແລະ ລະດັບທ້ອງຖິ່ນ

ໃນລະດັບອົງເຂດ ກໍ່ຕ້ອງໃຫ້ມີການພົວພັນແລກປ່ຽນຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ນັກວິຊາການ ແລະ ຜູ້ຊ່ຽວຊານ ກຳກັບ ເພື່ອໃຫ້ໜັງສືເກົ່າແກ່ມີເຄືອຂ່າຍເຊື່ອມໂຍງກັນ

ສຸດທ້າຍນີ້ ຂ້າພະເຈົ້າເຫັນສົມຄວນວ່າ ຢາກສະເໜີເອົາ ໜັງສືໃບລານລາວ ຈົດເຂົ້າເປັນມໍລະດົກ ວັດທະນະທຳທາງວັດຖຸຂອງໂລກ.